

НІЧ ДРАКОНА

Неможливо змінити все за одну ніч, але одна
ніч може змінити все.

Джон Андайк

1

— Ти куди, оглашенна?! Жити набридло?!

Провідниця у синій уніформі втискається широким задком у стінку тамбура, злякано піднімає руки, наче здається в полон божевільній пасажирці. Але та нуль уваги на її пронизливий крик і благально здійняті долоні — її цікавить лише мерехтливий прямокутник відчинених дверей, що ось-ось може зникнути. Провідниця хутко захоплюється і береться-таки показати, хто в цьому залізному домі на колесах хазяйка: чіпляється за валізу, якою її щойно так нахабно було відштовхнуто вбік, намагається затримати разом з нею і її власницю.

— Не, ви тіко погляньте! Навіть не одягнулася. У самих майтках¹ вискочила! Та куди ж ти? Куди? Отямся, самашеча! Поїзд уже рушає! Та це ж і не твоя станція-я-я-я-а-а!.. Не твоя-а-а-а...

Останні слова наздоганяють Настю вже на платформі. Вона кидає на покоцану бетонку свою руду валізу і якимось шостим чуттям уловлює, як поряд гепається ще один оглашений і «самашечий» — її власний страх. Ось він підстрибує, хапається за неї, впинається гострими пазурами у хребет, якраз поміж лопатками, міцно притискається до тіла, натужно дихтить і голосно цокотить зубами.

¹ Майтки — труси (полонізм). (Тут і далі прим. авт.)

— А бодай тобі! Відчепися, бридке жаховисько! Згинь! Тебе ніхто не запрошував до компанії!

Жаховисько ніби почуло її наказ: востаннє шкрябнуло по спині, відштовхнулося і скочило назад — просто у синю пазуху провідниці. Та навіть не помітила, тільки крутонула шиєю, ніби їй там засвербіло, провела рукою по грудях і поправила фірмовий комірець.

— Пардон, мадам перекотигрушко! Я тут ні з якого боку. Чесне слово! Він сам... — Настя торкнулася пальцями правого плеча, боляче вдареного під час термінової втечі з вагона.

Жінка, яка намагалася її зупинити, справді схожа на велику беру — вузькі плечі та непропорційно широкий низ, обтягнутий фірмовою спідницею, що, здається, ось-ось розійдеться по швах, лопне, випускаючи на волю розкішні принади своєї господині. На якусь мить ця соковита «перекотигрушка» зависає над залізничним полотном, ніби збирається випасти із тамбура й покотитися навздогін за дивною пасажиркою. Ні, не падає, не зіскакує, просто прибирає драбинку. Тільки-но встигла сховати той маленький залізничний трап, як за її плечима постає лисуватий чоловік у білій тенісці. Він нервово тупцяє і сердито тицяє у провідницю пальцем. Мабуть, якесь цабе подорожнє, що явилось на крик, бо чого б це звичайний пасажир зривався посеред ночі з лежача і чіплявся до жінки при виконанні службових обов'язків, як п'яний міліціонер до стовпа.

Цабе Настю ніскілечки не цікавить. А ось інший, той, що приплюснув носом до вікна... Бр-р-р-р... Бодай він скапав, вивітрився, як пара з казана!

Вона помітила його ще в Києві. Та й як було не помітити, коли в який бік не повернулася б, на його очі наштовхувалася: біля каси, в залі очікування, на пероні, у вагоні. За вечір кілька разів зазірав у купе — «Вибачте,

помилився дверима» — і за мить устигав обмацати її чіпким поглядом з голови до п'ят. А коли перед сном ішла до купе від вбиральні, несподівано відірвався від коридорного вікна, заусміхався, як до давньої приятельки:

— Здається, я тебе десь бачив, красунечко. Таке знайоме обличчя... «*Ой очі, очі, очі дівочі...*» Ми часом не земляки?

— Часом з квасом, а порою з водою... Ні. Це неможливо, — відштовхнула волохату руку, що безцеремонно потяглася до її плеча.

— Так-таки й неможливо? Чого б це? — округлив прозоро-сірі, мов льодяні кришталіки, очі. — Обоє їдемо в ті самі краї. Ти ж до Здолбунова?

— То й що? Я не тамтешня.

— У гості, значить. А звідкіля родом?

— Із планети Альдебаран.

— А може, з Альфакози? Дуже вже ти бриклива. Ну-ну... Є таке прислів'я: ще прийде коза до воза сіно смикати. А от чи вдасться їй того запашного сінца насмикати й пожувати... Гм... Це вже — казала Настя, як удасться...

У грудях тенькнуло, ніби крижинка тріснула: що це — просто збіг, випадково підкинута до теми прислів'я чи натяк на те, що йому не лише її обличчя знайоме, а й ім'я відоме? Дідько б тебе вхопив, льодоокий!

Хутко прослизнула до купе, зачинила двері й оперлася плечима на перегородку. Лягати перехотілося. Сиділа й дивилася в темряву, яку час до часу короткою чергою прострілюють пучки світла за вікном. Дивилася, доки повіки не обважніли. Та тільки-но вони зімкнулися — перед нею мама. Як завше, заклопотана, чимось стурбована, стривожена, здається, й налякана. Дивиться просто в очі, струшує борошно з долонь, воно хмариною здіймається в повітря, розсіюється, стає густою білою імлою. Крізь ту борошняну завісу вже видно тільки

шкарубкі жіночі руки: ліва гладить її по голові, а права піднята, ніби мама збирається перехреститися чи перехрестити Настю.

— Мамусю!.. Матусенько!.. Ріднесенька!..

Настя не може стримати сліз. Вони гарячими струмками течуть по обличчю, солоно зволожують губи, скапують на шию.

— Простіть мене!.. Простіть, мамо!.. Я не хотіла, щоб так вийшло...

Потягнулась до мами, прагнула її обійняти. Між ними стільки років розлуки, така глибока прірва невідомості. Й ось нарешті ця зустріч.

Мама гнівно насуплює брови, сердиться, рука, що тільки-но гладила Настю по голові, шарпає за сукню, вказує то на валізу, то на двері, то на залізничне полотно за вікном. Настя не розуміє, що це означає. Зрештою до неї доходить: мама наказує втікати з потяга.

— Я не можу, мамо. Як я вискочу на ходу? Та й у мене квиток до...

— Зможеш!

— Я не знаю цієї місцевості.

— Твердь земна скрізь однакова.

Голос такий явний, такий реальний, ніби мама справді стоїть поруч. Настя зіпнула ротом повітря, розплющила очі. В темряві купе, простреленій пристанційними ліхтарями, хитнувся і зник жіночий силует. Тільки запах свіжозмеленого борошна лоскоче ніздрі. Господи, що це вона собі намарила? Проте тривога все наростає й наростає, серце стукотить так голосно й шалено, наче ось-ось вискочить із грудей. Кажуть, мама уві сні попереджує про небезпеку. Настя вже не раз переконувалася, що це справді так. Мама завжди являлася у снах, щоб попередити, застерегти від біди. Треба слухатися маму, треба слухатися... Чух-пах-пах... Чух-пах-пах... Чух-пах-пах...

Але коли це вона встигла задрімати? Навіть не прилягла ж — як сіла біля столика, так і сидить із рушничком і мильницею в руках. І ось — маєш тобі! Звідки це відчуття небезпеки? Від льодоокого. Звісно ж, від нього. Треба бути пильною, треба обдумати, як діяти далі.

Розсунула на віконці фірмові фіранки із зображенням старовинного замку, задивилася через вікно на поля й переліски, на села й містечка, що з'являлися і зникали, мов кольорові скельця у калейдоскопі, слухала, як навпроти солодко посопує уві сні дівчинка в рожевій піжамці з помаранчевими ведмедиками, як воркують на верхніх полицях молоді батьки маленької пасажирки. А тривога наростала й наростала, поки не перейшла у панічну атаку: цей чоловік посланий стежити за нею! Її розшукали і тепер переслідують! Що робити? Господи, що ж робити?! Як його позбутися? Як вона може втекти з потяга, що на всіх парах мчить крізь ніч?

«Зможеш!» — знову біля самого вуха.

Думай, думай, Насте!

Зупинка потяга на станції — три хвилини. Вона зірвалася з місця на третій. Десять секунд, щоб схопити валізу і вискочити з купе. Тридцять секунд, щоб добігти до виходу. Ще з десять, щоб подолати перепону — відштовхнути пишнозаду мадам перекотигрушку в синій залізничній формі, яка вже збиралася зачиняти двері. І секунда на те, щоб зіскочити — просто в ніч, як сторч головою у воду.

Льодоокий, виявляється, також не спав, проте за нею не кинувся. Не готовий був до її такого несподіваного маршкідка чи й не збирався це робити? А може, він ніякий і не переслідувач, просто досвідчений спокусник, хтивий донжуанистий підстарок, ласий до молодих жінок, от і загравав, хотів пофліртувати, записати в колекцію своїх «подвигів» ще одну наївну дурепочку... Може,

й справді помилявся дверима купе, та й для безсоння мав свою причину... А вона... Страхопудка! Сама на себе страхуляку напустила, сама собі нерви накрутила й вузлом зав'язала, аж мало не задихнулася під тією зав'язкою у душному вагоні. Ну й чого? Хтозна, хтозна...

На пероні виштовхнула з грудей важку грудку задухи, наче викинула кляп, ухопила ротом свіжого нічного повітря, попрощалася з маленьким жаховиськом із гострими кігтиками й відчула себе метеликом, що тільки-но вирвався з тісного кокона на волю.

— Адью, альдебаранчику, — сказала, дивлячись на чоловічий силует за вагонним склом. — Ніде ти досі не бачив ні моїх очей, ані мене — вигадка це, фанаберії, такий собі хитромудрий гачечок. А рибка взяла й не клюнула. Ось так! І вдруге ти мене вже точно не побачиш. Ніколи!

Він так і стояв — по той бік вікна, приплюснутий до грубого запилюженого скла. Дивився на її самотню постань у коротких трикотажних спортивках (не майтки це, мадам провіднице, не майтки!), на ледь освітлений перон провінційної станції. Настя не бачила його очей, але відчувала погляд — він ковзав її тілом, як бридка волохата гусінь. Зрештою відірвала ту липучку від себе, жбурнула на рейки і зітхнула з полегшенням.

Потяг рушив. Чух-пах-пах, чух-пах-пах, чух-пах-пах... Хут-чі-ше, хут-чі-ше, хут-чі-ше... За мить велетенський дракон, сонно похрипуючи, погойдуючись та вигинаючись незграбним залізним тілом, уже відлетів від станції. Червоне око на його хвості ще трохи поблимає і зникло. Густа передсвітанкова темрява поглинула чудовисько, із задушливого черева якого вона щойно вирвалася.

Троє Настиних супутників, які також вийшли на цій зупинці, уже минули старенький будиночок із написом «Станція Полонне». Вочевидь, вони місцеві, тож

вирішили не чекати ранку, добиратися додому пішки, хоч це, мабуть, неблизько, бо станція за містом.

Вона зайшла у приміщення. На порожніх дерев'яних лавках з облущеною фарбою та видряпаними «автографами» «Тут був Вася» і «Галя + Коля = любов» — нікогісінько. Навпроти вхідних дверей — рядочок квадратних залізних камер схову з чорними кружечками для набору шифрів. Поряд із ними, за дерев'яною стійкою, — маленька скляна вітрина з кількома пляшками горілки чи, найімовірніше, води, налітої замість неї для реклами, бо посудину зі спиртним буфетниця виставить лише вранці, коли заступить на денно-вечірню вахту. Чорнява жінка на мить прочинила дерев'яні дверцята маленької шпаківні-каси, захищеної у кутку праворуч, глипнула на нічну прибулицю й відразу ж зачинилася. Вочевидь, касирка вирішила додивитися сон, перерваний появою пасажирського з Києва. Наступний, приміський, тут пройде аж за три години.

Настя подумала, що могла б тим досвітковим дизелем добратися до Шепетівки, а звідти ще одним поїхати далі. І раптом перед нею сяйнули дві колючі хитрі крижинки, напівприкриті світлими повіками. Він чекатиме її у Здолбунові. Звісно ж, чекатиме! Цей чоловік хитрий, дуже-дуже хитрий. Як він прислухався до неї біля каси на київському вокзалі! А потім чемно пропускав її до вагона, а заодно зазірав у квиток, коли його роздивлялася провідниця. Він знає і те, куди вона поїде далі, після Здолбунова. Отож, контролюватиме кожен потяг із київського напрямку й зрештою дочекається. Йому ж нема куди поспішати, головне — вистежити, схопити її. Тому й був таким спокійним, коли вона дочасно вистрибнула з вагона. «Ще прийде коза до воза сіно смикати»...

Господи! Параноя якась! Ну кому ти тут потрібна, дурненька? І все ж думка про дизель на Шепетівку вже

вилетіла з голови, як наполохана пташка з відчиненої клітки, і зникла. Ні-ні-ні! Не поїде вона цієї ночі нікуди з незнайомої станції Полонне. Затримається на день-два. Перечекає. А там... Береженого й Бог береже.

2

Застояне амбре їдкого поту впереміш із перегаром, залишене у непровітрюваному залі чи то денними та вечірніми пасажирами, чи місцевими привокзальними «здоров пляшка — п'є гуляшка», виштовхнуло Настю на перон. Вона з дитинства гидує брудними запахами, а тепер, після кількадечної хитавиці в потягах, після пережитого страху, їй аж зрудило. Ледве добігла до водонапірної башти, що бовваніла неподалік, над кущами живоплоту. Здавалося, в шлунку не залишилося нічого, навіть гірка, як полин, жовч витекла на траву. Обезсилена, сиділа на лавці, аж доки не розвиднілося.

Переодягнутися б, скинути свої спортивні «майтки», але вбиральні всередині вокзалу нема. Треба шукати дерев'яну споруду, десть же вона має бути на пристанційній території. Надибала за тією-таки водонапірною баштою. Дістала імпортований кримпленовий костюмчик, ще геть новий — на блідо-рожевому тлі витиснені бузкові квіти. Така тканина — рідкість, навіть столичні модниці готові викласти за відріз із неї будь-які гроші, тож і похвалитися такими обновками можуть поки що лише вони та ще жінки високопоставлених чоловіків, і не конче зі столиці — бази для номенклатури розкидані по всіх просторах великого СРСР. Приберегти б цю красу на особливий випадок. Але кримплен, що не пропускає повітря, а літньої пори взагалі так парить, що тіло мало не вибухає від перегріву, має одну корисну властивість:

він не мнеться, його не треба прасувати, а отже, з ним зручно подорожувати. Дістала з валізи, одягла — і наче щойно із салону мод.

Побачила неподалік, на пристанційній площі, зупинку з критим дашком. Отже, якийсь громадський транспорт усе-таки курсує звідси до містечка. Найімовірніше, в робочий час. Але хтозна, коли розпочинається те курсування. Та вона ж не прив'язана ні до подій, ні до часу, ні до чужих розкладів. Вільному — воля, спасенному — рай. Узяла сумку з документами і грошима, замкнула у камері схову валізу і вирушила до міста. Насамперед мусить знайти якусь продуктову крамницю чи їдальню: обезводнене тіло вимагало рідини.

В'юнка привокзальна вулиця із сільськими будиночками та зеленими палісадниками добігла до сірої триповерхової споруди, обнесеної подвійною огорожею — дерев'яною стіною і зеленим живоплотом попід нею. У відчинену браму з вулиці вервечкою тягнулися люди. Настя зупинилася біля воріт. Напис на будинку «Фарфоровий завод» раптом хитнувся, викривився, літери застрибали вгору-вниз, закружляли, загули, як бджолиний рій, і зникли.

— Труженічків понабирали, матері твоєї капуста. Ще ноги до роботи не донесли, а голова вже в отказ пішла.

Хтось плюснув їй в обличчя водою просто з пляшки, втиснув у зціплені зуби склянку.

— Пий! Ну пий же, кажу!

Вода солодка і тепла — ситро, вочевидь, із оздобленого скалками порцеляни продуктового ларка, що примостився біля воріт, наче казковий теремок. Ну от і вгамувала спрагу — ще б змити солодку липучку з обличчя, і можна йти. Та змити, здається, не вийде, доведеться просто витерти носовиком.

— Дякую! — підвела нарешті очі на свого рятівника.

— Еге ж, дякую аж підскакую! — Він безцеремонно вхопив її широкою долонею за плече, змусив сісти на траву.

— Ти диви, яка притка. Посидь, оклигай. Нам ще тільки покійниці на робочому місці бракувало. Будемо вважати, що твоя зміна ниньки відміняється. З якого ти цеху?

— Ні з якого, — відповіла Настя.

— Чогось я не дуже здивований, — чоловік розпрявився (років тридцяти з маленьким хвостиком, невисокий, але кремезний, широкоплечий, вилицюватий, у рудому круглomu картузі, що робить його схожим на боровика), іронічно посміхнувся. — Мадам ніби й сонця за всеньке літо не бачила, вроді тільки-но з-під снігу виткнулася, вся така білокоса та білолиця, як підсніжник після зими. Авжеж, у такому моднячому костюмчику і з такими руками... Тобі тільки папірці перекладати, а не ударницею соціалістичної праці в цеху бути. З адміністрації, значить? Але ж я там, здається, усіх знаю. Хіба новенька...

— Старенька! — усміхнулася.

Скинула з плеча долоню свого рятівника і підвелася. Зачепив він її своїм «білокоса та білолиця». Бракувало тільки, щоб ще й змусив сповідатися, де це вона так від сонця ховалася, що й тепер, наприкінці літа, засмагою ніскілечки не прихоплена.

— До старенької тобі, дорогенька, ще як від кривої Федори до річки Хомори — аж ге-е-ен через усеньке місто тупцяти, — доброзичливо засміявся чоловік. — Ну, якщо язичок ожив і навіть наперчився та наїжачився, то й ноги можуть чимчикувати. Ходім, «хрещенице»! Та не туди, не туди. Ах, тобі туди, повз завод? Отакої, матері твоїй капуста! То ти, значить, не на зміну йшла?! Не наша, значить? Шкода, дуже шкода.

Він був такий розчарований, що, здається, й сам уже не знав, куди йти. І чого б це? Того, що потратив час на «мадам підсніжницю», яка не мала жодного стосунку до підприємства й ось-ось збиралася помахати йому своєю білою ручкою? А йому цього дуже не хотілося.

— Може, хоч адресочок залишиш? Я ж буду хвилюватися за твоє здоров'я. Ти де живеш?

— Проти неба на землі.

— Гм... Земля кругла. Якщо в точці А люди розходяться у протилежні боки, то, за теорією ймовірності, в точці Б вони можуть зустрітися. Але точка Б аж на іншому боці планети. Не ходи так довго. Приходь *уже*. Нам кадри просто по заріз потрібні. Звернешся у профком, питаєш Матвія Чижка, профорга цеху випалювання. Я там головний пічник, ну й активіст заодно. Запам'ятай: Чиж, є така співоча пташка.

«Співочий боровичок ти, а не пташка», — подумала Настя. Але слова профкомівського активіста наштовхнули її на думку, що непогано було б і справді влаштуватися на роботу і, принаймні на якийсь час, загубитися у цьому затишному містечку. У Славуті — а це, здається, десь неподалік — колишня одnogрупниця працювала. Можна б... О Боже! Ні, тричі ні, про одnogрупницю треба забути. Просто трішки пожити тут. А тоді... Щоб зрозуміти, куди рухатися далі, іноді треба просто зупинитися, постояти й подумати. Тим паче, що її мізерні фінанси скоро заспівають прощальні романси — як не заощаджуй, а їх усе менше й менше. Завод, щоправда, Настю не цікавив. Навіщо він їй? У неї своя професія. Запитала перехожу, як пройти до райвно.

«До народної освіти, значить?»... «А ти приїжджа?»... «А чим приїхала?»... «А звідки?»... «А сюди назовсім чи на трохи?»... «А в кого будеш жити?»... Жінка явно нікуди не поспішала і рада була потеревенити.

— Отак-о і йди, як ото йдеш, — махнула зрештою рукою. — Оно буде міст через річку, високий такий, з поручнями. О, то знаменитий міст! Чим знаменитий? З нього двоє залюблених скочили і втопилися. Чи, може, об каміняччя розбилися... Словом, розпрощалися з життям, як оті Ромео і Джульєтта, що в кіні. А чого? Бо не давали їм люди любитися. От вони й подумали: якщо на цьому світі не суджено побратися і щастя зазнати, то хоч на тому будуть разом. Дехто каже, що не з мосту вони кинулися, а з кручі. Не знаю, може, про різні пари говорять. Може, одна пара з мосту зіскочила, а друга з кручі кинулася. Давним-давно то сталося. Та й нещасливих любовей ой-йо-йой скільки на білому світі було. А тепер хіба їх нема? І тепер є. Може, навіть більше, аніж щасливих. Любов — то така пташка, яку і не приручити, і пшоном не заманити, і не завжди їй догодити можна. О, така примхуля! За мостом дорога ледь угору, піднімешся, ще трохи пройдеш — а там уже й центр. Підеш тою центральною вулицею, на ній — геть усенькі районні організації. А ти часом не вчителька?

— Часом учителька, — усміхнулася Настя. — А часом — ні.

— Як то так? — здивувалася жінка.

— У житті по-всякому буває, — ухилилася від відповіді й обминула допитливу балакуху.

— Буває, що й курка співає. Але якщо ти вчителька, то як можеш бути невчителькою?! — кинула їй уже в спину жінка, вочевидь, розчарована, що не вдалося поговорити довше.

«У житті по-всякому буває...» — подумки повторила Настя й хутко пішла у бік мосту. Ось і він. А ось, просто над руслом, обрамленим берегами з кам'яними брилами, вочевидь, те саме місце, з якого колись, давним-давно... Як же ті двоє кохали! Як же вони кохали, якщо навіть

вище від самого життя поставили свою любов і відважилися на таке! Бо нащо їм життя без любові? А вона...

По-всякому буває... По-всякому... Буває...

3

Чоловік за столом нагадував радше військового відставника, ніж головного освітянина району. Рівна лінія плечей із прямими кутами передпліч, посаджена просто на плечі сива голова, продовгувате обличчя з важким підборіддям, суворий римський ніс, дві орденські планки на літньому піджаку кольору хакі... Мабуть, таки й справді воював.

— І що привело товаришку... е-е-е... — миттєвий погляд у папірець, поданий секретаркою — ...товаришку Анастасію Черешниченко до районного відділу народної освіти?

— Хочу влаштуватися на роботу. Якщо є вакансія...

— Спеціальність?

— Учителька початкових класів.

— Гм... Що закінчували?

— Педучилище. На Полтавщині.

— Аж на Полтавщині? І давно?

— Дванадцять років тому. Ось диплом.

— З відзнакою. Похвально, похвально... І як зараз поживає славна батьківщина філософа Григорія Савовича Сковороди?

— Не знаю... Я... не з Полтавщини, а з Уралу приїхала.

— Он як! Аж із самого Уралу! — завідувач райвно рвучко зняв із довгого римського носа окуляри, поклав їх на стіл, відкинувся на спинку стільця, що заскрипів під вагою його тіла, й аж тепер зацікавлено глянув на Настю. — Урал, як казав класик, «понятие растяжимое».

Якщо не помиляюся, тягнеться він аж на дві тисячі кілометрів. То звідки саме ви приїхали, колего?

— З Красногорська.

— Про Красногорськ під Москвою чув, а про уральський — ні, хоч по Уралу довелося поїздити. Отже, маєте досвід викладання російською мовою? Це добре, дуже добре. Ми якраз нову школу відкриваємо, російську...

— Я в Красногорську не працювала у школі.

— А що ж ви робили?

— Чоловік служив, а я...

— Ясененько: друга професія — офіцерська дружина. Вгадав? Вгадав. Що ж, непогана робота, дуже навіть непогана. Так би мовити, надійний тил для захисника держави. Тільки ж коли диплом пиллом припадає, то вчительського досвіду не додається. Отже, товариша Черешниченка перевели з Уралу в Україну?

— Кого?

— Як це кого? Чоловіка вашого, — здивовано глянув на Настю завідувач.

— Ні-ні, його не перевели... Він... Він помер. Тобто загинув. Трагічно. Повертався вночі додому, а в снігу оголений провід... Буря електроопору повалила... От і...

— Співчуваю.

Співчуття якесь безбарвне, беземоційне, без жодної нотки співпереживання. І погляд... Як голка для ін'єкцій. Наче завідувач намагається проштрикнути очима череп, проникнути у найпотаємніший сховок її думок, витягти шприцом разом із кров'ю те, про що вона не хотіла б йому говорити. Щось його насторожило, викликало недовіру до відвідувачки, яка приїхала з далекого Уралу і відразу ж до нього в кабінет.

— Маєте посвідку про смерть чоловіка?

Настя відчула, як її знову огортає млість. Скоріше б закінчилася ця розмова, радше схожа на допит, ніж

на співбесіду. Відкрила сумку, зробила вигляд, що шукає папери.

— Я... не взяла з собою... Тобто взяла, але залишила у валізі на вокзалі. Не знала, що треба.

— Треба, колего, обов'язково треба. І посвідку про смерть, і відкріплення, і штампик про виписку з попереднього місця проживання повинен стояти у паспорті. Такий порядок. Без цього ніяк не можна. Як кажуть, без бумажки ти букашка. Тим паче, що там, звідки ви приїхали... Сама знаєте. Без перевірки ніяк не можна. Народна освіта виховує нове покоління, ми кого-небудь на роботу не беремо. Прийдете з усіма документами, тоді й поговоримо. Краще, звісно, було б, якби ви мали диплом фізика-математика чи вчителя іноземної, бо няньок для першачків наші місцеві училища вже трохи наштапували. Та для дружини офіцера щось підшукаємо. В кількох селах штати ще не укомплектовані, а вересень на носі. Ви ж не проти попрацювати у сільській школі? Ну звісно ж, не проти. Тож до побачення!

Настя знала, що побачення вже не буде — вона сюди більш ніколи не прийде. Ніколи! Краще вже скористатися пропозицією «співучого боровичка». А чом би й ні? Можна спробувати й на заводі. Хіба в неї рук нема? Та це ж і не назавжди. Побуде тут трохи, навідається зі славного містечка Полонного туди, куди їхала, а там... Там уже буде видно.

Чиж розкинув руки назустріч, як пташка крила, ніби злетіти намірився. А може, він оце вже й летів із цеху, дізнавшись, хто його чекає, і тільки-но перед кабінетом профкому нарешті приземлився.

— О, моя воскресла «хрещениця»! Давно тут? Знудьгувалася, мабуть. Звиняй. Я до кінця зміни — ніяк. А сто-